10.05.26

Uttalelse til Forsøksdyrforvaltningen angående
Godkjenningsperiode for feltforsøk med viltlevende dyr i overvåkningsprogrammer
– behov for forlengelse

Bakgrunn - feltforsøk og godkjenningsperiode i Norge

Forskrift om bruk av dyr i forsøk (forsøksdyrforskriften)1 §4b definerer feltforsøk som «forsøk utenfor godkjente lokaler». Definisjonen favner dermed om alle forsøk som foregår utenfor godkjente forsøksdyravdelinger.

Maksimal godkjenningsperiode for forsøk er kortere i Norge enn i EU

Direktiv 2010/63/EU (forsøksdyrdirektivet)2 fastsetter at forsøk kan gis godkjenning for inntil 5 år. I direktivets fortale, betraktning 1, fremgår det videre at *«Accordingly, this Directive should provide for more detailed rules in order to reduce such disparities by approximating the rules applicable in that area and to ensure a proper functioning of the internal market".* Dette må forstås som en målsetting om harmonisering av lovgivningen.

I Norge er maksimal godkjenningsperiode 4 år for forsøk i godkjent forsøksdyravdeling, og inntil 2 år for feltforsøk: *«Godkjenningen skal gis en begrenset varighet som ikke overstiger fire år. Feltforsøk kan ikke godkjennes for mer enn to år».* (forsøksdyrforskriften, §6)1. Dette er en bestemmelse som ble beholdt i norsk regelverk, ved implementeringen av forsøksdyrdirektivet.

Denne uttalelsen gjelder feltforsøk med viltlevende dyr i overvåkningsprogrammer

Overvåkning er per definisjon en aktivitet som pågår over lengre tid. Det er det langsiktige tidsperspektivet som gjør at dataene er verdifulle for rådgivning og forvaltning. I feltforsøk samler en gjerne data over mange år, og tidsperiode for mulig datainnsamling er begrenset (sesong), og en må gjerne samle data over flere felt-sesonger utover 2 år. Som eksempel på et overvåkningsprogram bruker vi her overvåkingsprogram som involverer hudprøvetaking fra selunger som grunnlag for close-kin mark-recapture (CKMR) i Norge. Dette en genetisk metode som brukes til å estimere bestandsstørrelse og demografi uten å fysisk merke dyr. Den kan være svært nyttig i bestandsmodeller for arter som er vanskelige å telle direkte, for eksempel sjøpattedyr og fisk.

Forsøksdyrkomitéens anbefaling

Forsøksdyrkomitéen anbefaler at feltforsøk med viltlevende dyr som del av et overvåkningsprogram bør gis godkjenning for inntil 5 år i tråd med direktivet, subsidiært inntil 4 år i tråd med forsøksdyrforskriften for forsøk i godkjent forsøksdyravdeling.

Hvis en overvåkningsmetode, f.eks. hudprøve (biopsi) fra bak-sveivene hos selunger, er godkjent som dyreforsøk, vil korte godkjenningsperioder på 2 år, med mulighet for avslag om forlengelse,

være etisk betenkelig. Dette fordi man da utsetter dyr for unødvendige påkjenninger og belastninger ved at man potensielt ikke får data som er gode nok til å brukes til målet for overvåkningen.

Argumentet om at man med stor sannsynlighet vil få godkjenning videre, for nye 2 år, gjør det likevel vanskelig å argumentere vitenskapelig med at man får et tilstrekkelig utvalg i søknadsperioden, innebærer nye likelydende søknader, mer byråkrati og unødvendig bruk av tid og ressurser for alle involverte parter. Derfor bør nye søknader være koblet til eventuelle endringer i metodikken som potensielt fører til forverret dyrevelferd, og ikke til videreføring av en metodikk som er godkjent i en dyrevelferdssammenheng.

En eventuell forlengelse av godkjenningsperioden for feltforsøk med viltlevende dyr i overvåkningsprogrammer med inntil 5 år er ikke til hinder for at Mattilsynet i visse tilfeller kan gi kortere tillatelse der det anses hensiktsmessig.

Dersom en forskriftsendring ikke er aktuelt i denne sammenheng vil Forsøksdyrkomitéen anbefale at det åpnes for mer bruk av dispensasjon idet mange av feltforsøkene i overvåkningsprogrammer er standardiserte og rutinemessige. Uansett hvor lang tillatelse som gis skal forsøksansvarlig, som for alle forsøk, etterstrebe forbedring og sende inn endringsmelding underveis dersom tiltak som forbedrer dyrevelferden iverksettes.

Konklusjon

Oppsummert anbefaler Forsøksdyrkomitéen forlenget godkjenningsperiode for feltforsøk med viltlevende dyrearter i overvåkningsprogrammer av følgende grunner:

- Toårig godkjenningsperiode er for kort tid for å rettferdiggjøre bruken av dyr i forsøk
- Toårig godkjenningsperiode fremmer ikke nødvendigvis bedre dyrevelferd i forsøkene
- Toårig godkjenningsperiode medfører unødvendig bruk av tid og ressurser for både søker og forsøksdyrforvaltningen
- Godkjenningsperiode på inntil 5 år harmoniserer med forsøksdyrdirektivet

Komitéens godkjennelse av uttalelsen
Denne uttalelsen er godkjent av komitéens medlemmer: Anton Krag, Kathrine A. Ryeng, Nina Sandlund, Stine Gismervik, Rolf-Arne Ølberg, Gro Flatekval og Andrew Janczak.
Imot: Ingen.

Denne uttalelsen er signert av komitéens leder: Kristine Hansen.

Kristine Hansen
Leder for Forsøksdyrkomitéen – Norges nasjonale komité for beskyttelse av forsøksdyr.